

Драка А. Р., студентка
Кирикилиця В. В., к. пед. н, доцент
Волинський національний університет імені Лесі Українки

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

У наш час інформаційні технології дедалі більше впливають на системи організації світу. Вони проникли у політику, медицину, економіку і приватне життя кожної людини. Щоденна необхідність їх використання не ставиться під сумнів, а навіть виховує окремі покоління, які абсолютно споріднені з ІТ світом. Використання досягнень ІТ спрощує процес навчання, підвищує його якість, створює умови для безперервної освіти протягом життя. «Термінологія в галузі ІТ є, мабуть, найбільш динамічною із термінологічних систем і в ній навряд чи колись можна буде поставити крапку та вважати дослідженою, оскільки інновації в комп'ютерній техніці розвиваються досить стрімко» [1, с. 189].

Із поширенням персональних комп'ютерів у нашому суспільстві була введена значна кількість англійських термінів і багато з них стали стандартними поняттями, що замінили рідномовні еквіваленти. Нині комп'ютерна лексика має виразно англійський характер. Більшість сучасних комп'ютерних термінів походять з англійської мови і, як правило, мають коріння у грецькій або латинській мовах, і саме через це деколи виникають складнощі з перекладом цих слів на українську мову. Часто слова, що використовуються для позначення програм, додатків та веб-ресурсів, використовуються лише англійською мовою, що може створювати труднощі для тих, хто не володіє англійською мовою на достатньому рівні.

Дослідниця В. В. Кравцова стверджує, що текстам комп'ютерної тематики, як і взагалі текстам науково-технічного стилю, притаманне використання не лише великої кількості специфічної лексики, скорочень та аббревіатур, а й беземоційних та безособових речень. Деякі з таких термінів ІТ-сфери навіть на сучасному етапі розвитку науки та мови не мають еквівалентів в термінологічних словниках [2, с. 79-80].

Сполучення слів – це стандартний метод створення термінів. Модель «іменник + іменник» є найпродуктивнішою серед англійських термінів. Наприклад: *CD drive* – привід для компакт-дисків, *data storage device* – накопичувач даних, *expansion card* – карта розширення тощо. Терміни, утворені в українській мові за моделлю «іменник + іменник», не такі частотні, як в англійській мові. В українській мові більш продуктивною вважається модель «прикметник + іменник». Наприклад: *жорсткий диск* – *hard disk*, *оперативна пам'ять* – *random access memory*. В англійській

мові ця модель не дуже продуктивна, проте достатньо широко представлена.

Також характерними для англійської мови є складні терміни, що складаються з багатьох компонентів і є лексичними відрізками речень. Наприклад: **Point-to-Point Protocol (PPP)** – протокол «крапка-крапка», **Transmission Control Protocol/Internet Protocol (TCP/IP)** – протокол керування передачею/інтернет-протокол, **Internet Protocol Address (IP Address)** – адреса Інтернет-протоколу.

Багато англійських комп'ютерних термінів мають специфічні значення, які відрізняються від їх використання в інших галузях. Наприклад, термін «**byte**» (*байт*) у комп'ютерних технологіях означає одиницю цифрової інформації, тоді як «**stream**» (*потік*) використовується для опису передачі даних у реальному часі через мережу.

Варто зазначити, що особливістю англійської комп'ютерної термінології ще є наявність синонімів (*корпус комп'ютера: computer case – computer chassis – unitsystem case; флеш-накопичувач: flash drive – flash disk – USB flash drive*), антонімів (*to pack files – unpack, online mode – offline mode*), метафоричних виразів (*fog index, sleep mode*) метонімічних словосполучень (*console jokey, command line wennie*), а також значної кількості фразеологізмів (*mother board – материнська плата, computer architecture – архітектура комп'ютера, primary key – первинний ключ, Trojan horse – троянський кінь* тощо).

За своєю номінативною функцією, комп'ютерні терміни умовно поділяються на декілька груп:

- терміни, пов'язані з роботою ПК: **seek mode** – режим пошуку, **cartesian coordinate type robot** – тип декартових координат робота.

- терміни, пов'язані зі стандартами, локальними мережами, системами передачі даних: **caller graph** – графік виклику, **card feed stop light** – світловий індикатор зупинки подачі картки.

- терміни, що позначають розвиток обчислювальної техніки: **teleprinter code** – телетайпний код, **duplex computer system** – дуплексна комп'ютерна система.

- терміни, що позначають засоби комплексного подання інформації: **dynamic support system** – динамічна система підтримки, **fast rewind operation** – швидка операція перемотування.

У нашому дослідженні ми повністю поділяємо думку Мартинової О. В. і Стадній О. С., які стверджують, що «особливістю комп'ютерних термінів є те, що вони, на відміну від інших технічних термінів, у результаті глибокого проникнення комп'ютерної техніки у всі галузі життя суспільства, поступово втрачають вузькоспеціальний характер

функціонування та стають надбанням загальнолітературної мови, розширюючи сфери використання» [3].

У висновку можна сказати, що англійська комп'ютерна термінологія посідає важливе місце у сучасному інформаційному світі. Такі особливості, як постійна еволюція, велика кількість запозичень з англійської мови, специфікація та стандартизація, відображають не лише технологічний прогрес, але й культурні та лінгвістичні впливи. Розуміння цих особливостей є важливим для ефективної комунікації в інформаційному середовищі та для подальшого розвитку комп'ютерних технологій. На нашу думку, ця тема має великий потенціал у подальших лінгвістичних дослідженнях, оскільки технічний прогрес з кожним днем оновлюється, а термінологія трансформується і збільшується.

Література

1. Кальнік О. П., Воробйова О. С., Симоненко А. В., Олешко М. В. Термінологічні проблеми перекладу наукових текстів у сфері ІТ технологій. *Молодий вчений*. 2019. № 5.1 (69.1). С. 187–190.

2. Кравцова В. В. Загальні складнощі перекладу англомовних текстів комп'ютерної тематики українською мовою. *Проблеми розвитку гуманітарних наук в контексті глобальних трансформацій сучасного комунікаційного простору*: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих науковців, 29 жовтня 2021 р. Харків, 2021. С. 79–84.

3. Стадній А. С. Комп'ютерна лексика в сучасній українській літературній мові: мат-ли XLIX наук.-техн. конф. підрозділів ВНТУ, 27-28 квітня 2020 р. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/9742> (дата звернення: 3.03.2024).